

تذکره بزرگان و خدایان و کونک

مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان

عنوان و نام پدیدآور : اتاق شادی: بازی، هنر و خلاقیت کودک
 مشخصات نشر : اصفهان: حوزه علمیه اصفهان، مرکز تحقیقات رایانه‌ای، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری : ۳۷۲ ص؛ ۲۳ × ۲۳ س.م.
 شابک : ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۶۱۴۶ - ۵۲ - ۲
 وضعیت فهرست نویسی : فیپای مختصر
 یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است
 شناسه افزوده : سجادی جزئی، سیداحمد، ۱۳۴۴ -
 شناسه افزوده : رزّه علمیه اصفهان. مرکز تحقیقات رایانه‌ای
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۷۰۱۶۲

اتاق شادی

نویسندگان: جمعی از محققان مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان
 ناشر : انتشارات رکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان
 صفحه‌آرا: سید علی عابدی؛ طراپ: محسن بهارزاده
 چاپ و صحافی: چاپخانه رکز آن‌کیم (أسوه)
 چاپ : اول - بهار ۱۳۹۶
 شمارگان : ۲۰۰۰
 قیمت : ۲۵۰۰۰ تومان

مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان

مرکز پخش: اصفهان- خیابان شهید مطهری- ابتدای خیابان اردیبهشت مرکز تحقیقات رایانه‌ای
 حوزه علمیه اصفهان

E-mail: info@hozeh.org
www.hozeh.org

تلفن : ۰۳۱ - ۳۲۳۴۳۶۱۰ - ۵
 دورنگار : ۰۳۱ - ۳۲۳۴۴۶۱۰

فهرست

طلوع سخن ۱۳

بازی ۱۷

تعریف بازی ۱۸

نظریات گوناگون در مورد بازی ۲۰

نظریه نیروی اضافی ۲۱

نظریه تنش زدایی (تن آرامی) ۲۱

نظریه تجدید تکامل یا تکرار فعالیت های اجدادی ۲۱

نظریه پیش تمرین ۲۲

نظریه دهلیز فعالیت های غریزی ۲۲

نظریه جبران ۲۲

نظریه اصل لذت ۲۳

بازی در مکتب اسلام ۲۴

اهمیت بازی ۲۸

ارزش جسمانی ۲۸

ارزش عاطفی ۲۹

ارزش اخلاقی ۳۰

ارزش اجتماعی ۳۲

ارزش آموزشی ۳۵

ارزش درمانی ۴۱

ارزش فرهنگی ۴۳

عوامل مؤثر در بازی های کودکان ۴۸

سن ۴۸

هوش ۵۰

جنسیت ۵۱

محیط ۵۲

همبازی ۵۳

جایگاه والدین در بازی های کودکان ۶۳

وظیفه والدین در آماده سازی مکان و لباس مناسب برای بازی

کودک ۶۳

وظیفه والدین در تهیه اسباب بازی مناسب برای کودک ۶۵

وظیفه والدین در همبازی شدن با فرزندان ۶۶

وظیفه والدین در انتخاب همبازی برای فرزند ۷۸

وظیفه والدین در دعوی کودکان حین بازی ۸۰

وظیفه والدین در نظارت بر بازی کودکان ۸۵

توجه به بازی کودک در مسافرت ها ۸۹

وظیفه والدین در بازی کردن کودک به تنهایی ۹۰

باورهای غلط درباره تنه بازی کردن ۹۴

وظیفه والدین در پایان دادن به بازی ۹۶

وظیفه والدین در جمع کردن اسباب بازی ها ۹۷

تقسیم بندی بازی ها (انواع بازی) ۱۰۳

تقسیم بندی بازی ها از نظر سن و مرحله رشد ۱۰۳

۱. بازی های تمرینی (۲ - ۵ سالگی): ۱۰۴

۲. بازی های نمادین یا رمزی (۵ - ۷ سالگی): ۱۰۵

۳. بازی های باقاعده (۱۱ - ۷ سالگی): ۱۰۶
- تقسیم بندی بازی ها از نظر اجرا ۱۰۶
۱. بازی های انفرادی ۱۰۶
۲. بازی های گروهی ۱۰۸
- تقسیم بندی بازی ها از نظر محتوا ۱۱۱
۱. بازی های آموزشی ۱۱۱
۲. بازی های سرگرم کنند ۱۱۳
۳. بازی های سازنده ساختنی؛ برنامه ریزی شده ۱۱۴
۴. بازی های سنتی ۱۱۶
۵. بازی های الکترونیکی ۱۲۰
۶. بازی های آزاد ۱۲۱
- تقسیم بندی بازی ها از نظر فضای بازی ۱۲۱
۱. بازی در فضای باز ۱۲۲
۲. بازی در فضای بسته ۱۲۳

۲

- اسباب بازی** ۱۲۵
- تعریف و اهمیت اسباب بازی ۱۲۶
- انتخاب درست اسباب بازی ۱۲۷
- وظیفه والدین در انتخاب اسباب بازی ۱۲۷
- اسباب بازی منتخب کودک ۱۲۸
- ویژگی های اسباب بازی مناسب ۱۳۰
- رعایت تناسب سنی ۱۳۰

۱. زیر یک سال ۱۳۰
۲. یک تا دو سالگی ۱۳۳
۳. از دو تا سه سالگی ۱۴۰
۴. از سه تا چهار سالگی ۱۴۸
۵. از چهار تا پنج سالگی ۱۵۴
۶. از پنج تا هفت سالگی ۱۶۰
۷. از هفت تا دوازده سالگی ۱۶۳
- رعایت تناسب روحی و روانی ۱۶۵
- رعایت تناسب جنسیتی ۱۶۶
- رعایت تناسب فرهنگی و ارزشی ۱۶۷
- پرورش خلاقیت ۱۶۸
- کمک به یادگیری ۱۷۲
- تعداد کم ۱۷۴
- چند منظوره و تحریک کننده بودن ۱۷۵
- سادگی و قیمت مناسب ۱۷۶
۱. استفاده از وسایل خانه برای اسباب بازی ۱۷۸
۲. شکن اسباب بازی ۱۸۳
۳. اسباب بازی کهنه ۱۸۹
- ایمنی و سلامتی ۱۸۹
- فعال و نیمه کاره بودن اسباب بازی ۱۹۳
- انواع اسباب بازی ۱۹۶
- اسباب بازی های سازمان یافته (محدود) ۱۹۶
۱. ویژه خردسالان: ۱۹۷
۲. برای جلب توجه کودک: ۱۹۷
۳. برای ایجاد تحرک در کودک: ۱۹۸

۴. برای تقویت هماهنگی چشم و دست: ۱۹۸
۵. برای تقویت فوه تمیز و تشخیص ۱۹۹
۶. برای تقویت قدرت تکلم و زبان کودک: ۲۰۰
- اسباب بازی های سازمان نیافته (نامحدود) ۲۰۰
۱. بازی های ساختنی (ساختمانی): ۲۰۱
۲. وسایل لازم برای بازی های ملاقاته ۲۰۱

- هنر ۲۰۷
- معنای لغوی و اصطلاحی هنر ۲۰۷
- هنر، تعلیم و تربیت ۲۰۹
- تأثیرات هنر ۲۱۰
- اثرات روانی ۲۱۰
- اثرات آموزشی و پرورشی ۲۱۱
- هنر درمانی ۲۱۲
- استانداردهای یک جلسه هنر درمانی ۲۱۳
- اثرات هنر درمانی ۲۱۴
- خصوصیات درمانگر ۲۱۴
- تئاتر ۲۱۶
- انواع تئاتر ۲۱۶
۱. تئاتر عروسکی ۲۱۶
۲. پانتومیم ۲۱۷
- انواع شیوه های اجرای تئاتر کودکان ۲۱۸

- تئاتر کودکان ۲۱۸
- تئاتر برای کودکان ۲۱۸
- تئاتر سازنده (نمایش خلاق) ۲۱۸
- ویژگی های نمایش خلاق ۲۱۹
- اثرات ایفای نقش در تئاتر ۲۲۰
- نقاشی ۲۲۲
- مراحل نقاشی کودکان ۲۲۲
۱. دوره اول نقاشی کودکان ۲۲۲
۲. دوره دوم نقاشی کودکان ۲۲۶
۳. دوره سوم نقاشی کودکان ۲۲۹
۴. دوره چهارم نقاشی کودکان ۲۳۰
- ادبیات کودکان ۲۳۲
- قصه گوئی ۲۳۳
- تعریف قصه و قصه گوئی ۲۳۳
- نار خجسته قصه گوئی در ایران ۲۳۴
- ویژگی های قصه گوئی در قرآن ۲۳۷
- انواع قصه گوئی ۲۳۹
۱. قصه گوئی ۲۳۹
۲. قصه گوئی قومی ۲۳۹
۳. قصه گوئی مذهبی ۲۳۹
۴. قصه گوئی تماشاخانه ای ۲۴۱
۵. قصه گوئی کتابخانه ای و مؤسسه ای ۲۴۱
۶. قصه گوئی در اردو، پارک و زمین بازی (خیابانی) ۲۴۱
- ویژگی های قصه گو ۲۴۱

۲۶۷		خلاقیت
۲۶۸		مفهوم خلاقیت
۲۷۰		ارتباط خلاقیت با نوآوری
۲۷۱		ویژگی های کودکان خلاق
۲۷۳		آموزش پذیری خلاقیت
۲۷۵		خلاقیت و هوش
۲۷۷		خلاقیت و بازی
۲۷۹		عوامل مؤثر در رشد خلاقیت
۲۸۲		شیوه های پرورش و افزایش خلاقیت
۲۸۲		بارش فکری
۲۸۲		درست خصوصیات
۲۸۳		چهار سوال
۲۸۳		از تبار جاری
۲۸۴		همراهی بی ربط
۲۸۴		تداعی تصویری
۲۸۴		معکوس سازی مسأله
۲۸۵		ابتکار و تخیل
۲۸۵		تجربه
۲۸۵		مطالعه
۲۸۶		نویسنده

۲۴۲		اهداف قصه گوئی
۲۴۴		۱. اهداف آموزشی
۲۴۴		۲. اهداف تربیتی
۲۴۵		۳. اهداف پرورشی
۲۴۶		۴. اهداف سرگرم کننده
۲۴۶		۵. اهداف فرعی
۲۴۶		معیارهای انتخاب قصه
۲۴۷		گزینش قصه های مناسب برای سنین مختلف
۲۴۹		شعر
۲۵۰		شعر کودک
۲۵۲		ارتباط کودکان با شعر
۲۵۲		عوامل جلب کودکان به شعر
۲۵۱		ویژگی های شعر کودکان
۲۵۴		انواع شعر کودکان از نظر محتوا
۲۵۴		لالایی
۲۶۰		اشعار مذهبی
۲۶۲		اشعار بی معنی و پوچ (مهملات)
۲۶۲		اشعار طنزآمیز و بی سروته
۲۶۲		اشعار مربوط به زندگی روزانه کودکان
۲۶۳		قصه ها و حکایات منظوم
۲۶۳		چیستان

نقاشی.....	۲۸۶
قصه‌گویی.....	۲۸۶
شعرخوانی.....	۲۸۷
نمایش و تئاتر.....	۲۸۷
خلاقیت و تخیل.....	۲۸۸
اهمیت تخیل.....	۲۸۸
موانع تخیل و خیال‌پردازی.....	۲۸۹
شیوه‌های برانگیختن تخیل.....	۲۹۰
۱. حالا تصور کن.....	۲۹۰
۲. ماشین زمان.....	۲۹۰
۳. اگر.....	۲۹۱
۴. اختراع خط.....	۲۹۱
۵. تهیه طرح‌های تازه.....	۲۹۱
۶. جابجایی تخیلی.....	۲۹۱
۷. اتاق وارونه.....	۲۹۱
خلاقیت در آموزش و پرورش.....	۲۹۲
پرورش خلاقیت در کودکان پیش از دبستان.....	۲۹۳
۱. آماده‌سازی کودک برای خلاقیت.....	۲۹۳
۲. پرورش حواس کودک.....	۲۹۵
۳. ایجاد هیجان مناسب.....	۲۹۵
۴. به کارگیری مهارت‌های تفکر.....	۲۹۶
۵. تسهیل فرآیند خلاقیت.....	۲۹۶
راه‌های افزایش خلاقیت در کودکان دبستانی.....	۲۹۶
موانع خلاقیت.....	۲۹۸
عوامل درونی.....	۲۹۸

۱. ارزیابی منفی از خود (منفی‌گرایی).....	۲۹۸
۲. ترس از آینده.....	۲۹۸
۳. یادگیری غیرلذت‌بخش.....	۲۹۹
۴. استفاده از یک نیم‌کره مغز.....	۲۹۹
۵. عدم برنامه‌ریزی.....	۲۹۹
۶. مقایسه کردن خود با دیگران.....	۲۹۹
۷. دشوارپنداری یادگیری خلاقیت.....	۳۰۰
۸. احساس حقارت.....	۳۰۰
۹. اضطراب.....	۳۰۰
۱۰. کم‌رویی.....	۳۰۰
۱۱. پای‌بندی به عادات.....	۳۰۱
۱۲. کم‌آگاهی.....	۳۰۱
۱۳. عدم اعتماد به نفس.....	۳۰۱
۱۴. عدم انعطاف‌پذیری.....	۳۰۲
۱۵. رویگردانی از اتهامات.....	۳۰۲
۱۶. انکار بر مفروضات.....	۳۰۲
۱۷. ترس از شکست و اشتباه.....	۳۰۲
عوامل بیرونی.....	۳۰۲
۱. عقاید و الگوهای تربیتی خانواده.....	۳۰۳
۲. شبکه ارتباطی خانوادگی.....	۳۰۳
۳. فضای عاطفی خانواده.....	۳۰۳
۴. بی‌اعتنایی مربیان.....	۳۰۴
۵. پای‌بندی افراطی به قوانین و مقررات.....	۳۰۴
۶. فقدان امکانات و برنامه.....	۳۰۴
۷. تشویق به همرنگی و مطابقت.....	۳۰۴

۸. موضع‌گیری در برابر رفتار ابتکاری ۳۰۵

۹. ابهام درباره خلاقیت ۳۰۵

۱۰. گرایش به سکون ۳۰۵

۵

نمونه‌هایی از بازی، هنر و خلاقیت ۳۰۷

کی توپ رو می‌گیره ۳۰۸

طناب کشی ۳۰۸

بشین و پا شو ۳۰۹

تور ماهی‌گیری ۳۰۹

گرگم به هوا ۳۱۰

دریا و ماهی ۳۱۱

وسطی ۳۱۳

لی لی ۳۱۴

پريدن روی اشیاء نرم ۳۱۷

حمل توپ با قاشق ۳۱۷

آدمک‌های زنجیره‌ای ۳۱۷

دوخت کارت ۳۱۸

خشک کردن و چسباندن گل‌ها ۳۱۹

نقاشی با آب ۳۲۰

بازی با آینه ۳۲۰

بو از کجاست ۳۲۱

من کی هستم؟ ۳۲۱

تشخیص صداها ۳۲۲

قصه‌گویی با اجرا ۳۲۲

لمس کن و حدس بزن ۳۲۲

بازی با ساعت ۳۲۳

بازی تخمین فاصله ۳۲۳

بازی کشف اشکال ۳۲۴

شهر شهر ۳۲۴

کجای داستان اشتباهه؟ ۳۲۵

جنگل خیالی ۳۲۵

جای نقطه ۳۲۶

تانک بازی روی کاغذ ۳۲۶

بازی ترسیم خطوط ۳۲۷

بی مال چیه؟ ۳۲۸

پشت من چه خبره؟ ۳۲۸

داستان سراسر درباره مشاغل ۳۲۹

اگه گفتی... من چی داره؟ ۳۲۹

آواسازی ۳۳۰

هر کسی سر جای خود! ۳۳۰

همه یا یکی؟! ۳۳۱

گوش‌های من تیز شده! ۳۳۱

رژه مورچه‌ها ۳۳۱

دکمه‌ها را جور کن! ۳۳۲

۳۴۹.....	تکمیل تصویر	۳۳۲.....	بگو این چیه؟
۳۵۰.....	کتاب سازی	۳۳۳.....	کدوم به کدوم مربوطه
۳۵۰.....	نقاشی بر پشت	۳۳۳.....	گوش کن کی داره صدات می زنه!
۳۵۱.....	رو به بیرون.....	۳۳۴.....	توی این قوطی چیه؟
۳۵۲.....	نماز	۳۳۴.....	عمو زنجیر باف
۳۵۴.....	غنچه ها	۳۳۷.....	نقاشی در هوا
۳۵۵.....	بازی ستاره	۳۳۷.....	مخفی کردن اشیاء.....
۳۵۶.....	بازی قطار	۳۳۸.....	گرگی رنگی
۳۵۷.....	از کی بپرسم؟	۳۳۹.....	رنگ آمیزی با شمع
۳۵۷.....	بازی جورچین	۳۴۰.....	کلاغ پر
۳۵۸.....	بازی با کارت	۳۴۰.....	با هم نقاشی کنیم
۳۶۰.....	آد آهنی	۳۴۱.....	نقاشی روی سنگ
۳۶۰.....	بازی یا مسابقه سفره اعمال	۳۴۲.....	ساعت
۳۶۱.....	بها	۳۴۲.....	برج ساختن و خراب کردن
۳۶۲.....	شبکه	۳۴۳.....	قالب ها و طرح ها
۳۶۵.....	منابع و مآخذ	۳۴۳.....	مادرم چه می کنه؟ پدرم چه کاره است؟
۳۶۶.....	کتاب:	۳۴۴.....	این سنگ را پیدا کن
۳۷۲.....	مقاله:	۳۴۴.....	جهت یابی
		۳۴۵.....	آرنگامی
		۳۴۷.....	قاطی کن، جدا کن!
		۳۴۷.....	قاب چوبی
		۳۴۸.....	دستش ده
		۳۴۹.....	فوت من، فوت تو

طلوع سخن

علاقه انسان به تفریح و سلامتی؛ انگیزه‌ای است که خداوند متعال در وجود همگان به ودیعه نهاده است، شناخت این موهبت الهی و استفاده بجا می‌تواند امکان دیگر فعالیت‌های فردی و اجتماعی شود و عدم استفاده از این موهبت، از انسان‌ها، شخصیت‌های گوشه‌گیر و مبروی می‌سازد که در نه فعالیت‌های فردی موفقیت داشته و نه در انجام امور اجتماعی توفیقی نصیبشان خواهد شد.

بازی را می‌توان تفریحی سرگرم‌کننده در راستای سازندگی روح و جسم کودکان دانست که اگر به موقع و در زمان خاص خودش انجام گیرد علاوه بر اثرات روحی و جسمی، می‌تواند عقل و اندیشه‌ی افراد را به کمال برساند؛ ولی چنانچه در غیر زمان خود انجام شود و به درازا کشد انسان را از هدف و مقصود خویش بازداشته و سرگرم‌آوری می‌کند که اهمیت چندانی ندارد.

در کنار سرگرمی و تفریح، هنر نیز نقش مستقیم و بسزایی در پرورش روح انسان ایفا می‌کند. چنانچه بازی و هنر در کنار خلاقیت قرار گیرد می‌تواند از افراد نیرویی خلاق و توانمند بسازد که با ارائه افکار نو، جامعه‌ی پیرامون خود را به مسیری صحیح و سالم راهبر باشند.

در این کتاب قصد داریم ابتدا بازی، هنر و خلاقیت را به خوبی تبیین کنیم و روش‌های صحیح بازی و خلاقیت را بررسی کرده و در پایان نمونه‌هایی از این امور را برای تعلیم کودکان ارائه دهیم.

این کتاب از سلسله مباحث سبک زندگی، بخش تربیت کودک از دو تا دوازده سالگی است و دیگر کتاب‌های این مجموعه عبارت‌اند از: کودک و رسانه (تأثیر رسانه بر کودک) طراوت غنچه‌ها (بهداشت، سلامت، تغذیه و بیماری‌های ۱۳

کودک)، فرزندان برای آینده (آشنایی با شیوه‌های تربیت کودک) همشاگردی سلام (آموزش‌ها و مهارت‌های مورد نیاز کودک).

با این امید که این نوشتار در راستای فرمایش مقام معظم رهبری علیه السلام درباره سبک زندگی اسلامی بتواند یک مشاور همراه برای خانواده‌ها و مربیان در مقوله بازی، هنر و خلاقیت فرزندان باشد.

در اینجا جای دارد سپاس بی دریغ خود را خدمت مرجع عالی مقام حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ حسین مظاهری علیه السلام که با تأسیس مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان و حمایت‌های همه جانبه خود، بستر پژوهش‌های اینچنین را فراهم نمودند اعظم دارم. همچنین از زحمات گروه پژوهش مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان به خصوص آقایان محمدجواد شریفان، محمدرضا صادقی قهساره و سرکار خانم زهره حسن پورفر که در تألیف و تحقیق این اثر ما را یاری کردند تشکر و قدردانی می‌نمایم.

و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین

مدیر عامل مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان

سید احمد سجادی جزئی